

สภาวะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง”
ของกลุ่มคนสยามภายใต้ “เขตแดน”

รัฐชาติมาเลเซีย
ศิโรจน์ ไตร่สัน

The life “In between”
of The Orang Siam Below
the Border

Sironee Tohsan

สาขาเอเชียศึกษา สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
222 ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80161

อีเมล: critical.austin@gmail.com

Asian Studies, School of Liberal Arts,
Walailak University Nakhon Si Thammarat
80161, Thailand

E-mail: critical.austin@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้ต้องการอธิบายและชี้ให้เห็น การดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ได้อพยพ เข้าไปตั้งถิ่นฐานก่อนเกิดรัฐชาติในดินแดนแหลม มลายู โดยเริ่มจากยุคอาณานิคมที่มีอาณาจักรสยาม และอังกฤษได้เข้าไปมีอิทธิพลในพื้นที่ พร้อมทั้งส่ง ผลต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะการสลายและลากเส้นแบ่งเขตแดน (Deter/ Reterritorialization) ของเจ้าอาณานิคม ถือ เป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงและสร้างความสลับ ซับซ้อนให้เกิดขึ้นในดินแดนแหลมมลายูมาอย่าง ต่อเนื่อง จนกระทั่งดินแดนดังกล่าวได้รับการ ประกาศเอกราชจากเจ้าอาณานิคมให้เป็นพื้นที่ภายใต้การปกครองของประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน หาก ว่าการปกครองของรัฐบาลมาเลเซียได้มุ่งเน้นการ ปกครองแนวคิดทางการเมืองแบบศาสนานิยมหรือ ภายใต้อิทธิพลของศาสนาอิสลาม (Islamization) กลับมี อิทธิพลต่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยในประเทศ จนนำไปสู่การลุกขึ้นแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติ พันธุ์

กลุ่มคนสยาม (Orang Siam) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่พยายามแสดงอัตลักษณ์ในฐานะ “คนติดแผ่นดิน” หรือแสดงความเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ที่เคยอาศัยในดินแดนแห่งนี้ โดยเฉพาะการผลิตหรือสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยเพื่ออ้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้การปกครองของรัฐชาติมาเลเซีย ภายใต้กระบวนการของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พบว่า วัฒนธรรมต่างๆ ได้รับอิทธิพลจากประเทศไทย แม้กลุ่มคนสยามจะดำรงอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐชาติมาเลเซียก็ตาม จนทำให้คนกลุ่มนี้เสมือนอยู่ในสถานะของความกำกวมระหว่างรัฐ 2 รัฐ หรือนำไปสู่สิ่งที่ผู้เขียนเรียกว่า สถานะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง” ดังนั้น การจะทำความเข้าใจกลุ่มคนสยาม ไม่เพียงแต่จะต้องคำนึงถึงการดำเนินวิถีชีวิตภายใต้การปกครองของรัฐชาติมาเลเซียว่าเป็นอย่างไร แต่จะต้องทำความเข้าใจการดำรงอยู่ของกลุ่มคนสยามที่เคยเป็นชนกลุ่มหนึ่งภายใต้การปกครองของอาณาจักรของสยามหรือรัฐไทยในปัจจุบันด้วยเช่นกัน เพื่อจะได้เข้าใจว่าสถานะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง” ของกลุ่มคนสยามภายใต้เขตแดนรัฐชาติมาเลเซียเป็นอย่างไร

คำสำคัญ: ชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง”, เขตแดนรัฐชาติ, เขตแดนทางชาติพันธุ์, ความเป็นไทย

Abstract

This paper describes the ways of life of various ethnic groups that migrated into the Malay Peninsula before the time of nation-states. It begins with the colonial period, when Siam and England were expand-

ing their territorial influence. This had effects on the existences of the various ethnic groups, especially through the de-/re-territorialization of boundaries by the colonialists. This process created great and complex changes on the Malay Peninsula. Since the attainment of independence from the European power, this area has been under the government of Malaysia. The administration of the Malaysian government has tended toward Islamization, and this has affected the various ethnic groups living in the country, to the point that the ethnic groups have to demonstrate their identities

The Orang Siam, or Siamese in Malaysia, are one of the ethnic groups who have tried to show or create an identity as “people of the land” who have had a long-standing sense of belonging. Particularly, the group seem to project their identities as Thai people as a way of preserving their unity under the rule of the Malaysian nation state.

In this process of creating identities as Thai, various kinds of cultural influences coming from Thailand are observed even though the Orang Siam live under the administration of the Malaysian nation-state. Consequently, it is as if this group balance themselves in between the two states, or were in a situation where we may call “A life in between.”

Therefore, to understand the Orang Siam, it is

not enough to consider how they live under the rule of the Malaysian state. It is also necessary to understand their lives as a people who had formerly lived under the rule of the Kingdom of Siam, which is now the Thai state. Only in this way can we understand their lives “in between” these two states on the boundary.

Keywords: In Between, Nation State Boundaries, Ethnic Boundaries, Thainess

บทนำ

การเขียนบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนได้รับแรงบันดาลใจจากการมีโอกาสลงพื้นที่ในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย การอ่านเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน จนกระทั่งผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าบริบท/พื้นที่ที่คนสยาม¹ ได้ดำรงอยู่ในประเทศมาเลเซีย มีลักษณะของความย้อนแย้งไปมาระหว่างข้อมูลภาคสนามและงานวิจัยที่ถูกผลิตหรือสร้างจากนักวิชาการหรือนักวิจัยที่ลงไปศึกษา แต่อย่างไรก็ตามอย่างน้อยการที่นักวิชาการต่าง ๆ พยายามถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในพื้นที่ เพื่อต้องการให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้หรือรับทราบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีคน

¹ บทความชิ้นนี้ต้องการระบุคำว่ากลุ่มคนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียว่า “คนสยาม” เนื่องจากเพิ่งได้รับการนิยามจากรัฐมาเลเซียในปี ค.ศ 2009 และเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของผู้คนที่นั่น ในขณะเดียวกันการนิยามคำว่า “คนสยาม” ทำให้ผู้เขียนสนใจนโยบายของการระบุชื่อ ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มคนสยามดำรงในสถานะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง”

กลุ่มหนึ่งที่เรียกตัวเองว่า “คนสยาม” ได้อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียมาอย่างยาวนาน และมีการดำเนินวิถีชีวิตที่สานสัมพันธ์อยู่กับอาณาจักรสยามมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน แม้อาณาจักรสยามจะถูกปรับเปลี่ยนโดยเรียกว่าประเทศไทยแล้วก็ตาม แต่กลุ่มคนสยามในประเทศมาเลเซียก็ยังคงมีความรู้สึกไทยหาหรือผูกพันกับอาณาจักรสยามเรื่อยมา รวมทั้งยังคงมีการสานสัมพันธ์กับผู้คน วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ภาษา หรือแม้แต่อุดมการณ์ที่ยังคงยึดโยงอยู่กับ “ความเป็นไทย” (Thainess) ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อกลุ่มคนสยามในประเทศมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง

ในครั้งอดีตความผูกพันและสายสัมพันธ์ของกลุ่มคนสยามที่มีต่ออาณาจักรสยาม กลายมาเป็นประเด็นสำคัญที่เสมือนเป็นการจูงชวนให้แก่นักวิชาการต่าง ๆ ได้เริ่มต้นสนใจศึกษาวิจัยกับกลุ่มคนสยามในพื้นที่ประเทศมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความสนใจในประเด็นกลุ่มคนสยามมีการดำรงตนภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรมาเลเซียได้อย่างไร เนื่องจากการปกครองของรัฐบาลได้เน้นแนวคิดทางการเมืองแบบศาสนานิยมหรือภายใต้กระแสอิสลามานุวัตร (Islamization) และแวดล้อมไปด้วยชุมชนมุสลิม จนกระทั่งนำไปสู่การขยายประเด็น ว่าด้วยเรื่องการสร้างตัวตนของคนสยาม โดยมีการสร้างกลไกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการต่อสู้หรือต่อรองกับรัฐบาลมาเลเซียได้อย่างไร การศึกษาผ่านการผลิตหรือสร้างงานวิจัยในประเด็นเหล่านั้นสามารถทำให้พื้นที่ที่กลุ่มคนสยามอาศัยได้ถูกฉายภาพอย่างชัดเจนสู่พื้นที่สาธารณะอย่างต่อเนื่องในทางตรงกันข้าม ผู้เขียนกลับมองว่าการพยายามฉายภาพหรือสะท้อนให้เห็นการดำรงอยู่ของกลุ่มคนสยามและความพยายามสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย (Thainess) เพื่อนำมาใช้เป็นกลไกในการต่อสู้หรือ

ต่อรอง กลุ่มของตนเองสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางสังคม พหุลักษณะภายในประเทศมาเลเซีย กลับกลายเป็นการฉายภาพ ในลักษณะภาพ “นิ่ง” ที่ยังคงถูกศึกษาและเล่าเรื่องราวอย่าง ซ้ำไปซ้ำมา จนทำให้พื้นที่และกลุ่มคนสยามที่อาศัยอยู่นั้นถูก “แช่แข็ง” จากงานวิจัยที่เคยศึกษาในขณะที่ผู้เขียนต้องการศึกษา บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคกระแสโลกาภิวัตน์ การฉายภาพ ของกลุ่มคนสยามในประเทศมาเลเซียอาจจะต้องเริ่มต้นฉายให้ เห็นภาพของการ “เคลื่อนไหว” ที่ย่อมแปรเปลี่ยนไปตามบริบท เนื่องจากยุคดังกล่าวที่สร้างความซับซ้อนและมีอิทธิพลต่อกลุ่ม คนและพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวและแปรเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา

อนึ่ง สภาวะของการเคลื่อนไหวและแปรเปลี่ยนที่เกิดขึ้น ในดินแดนแหลมมลายู แบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

1. ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เป็นช่วงของการอพยพเข้าไป ตั้งรกรากถิ่นฐานของชนเผ่าต่าง ๆ รวมทั้งชนเผ่าไทยหรือคนสยาม (Orang Siam) ในดินแดนแหลมมลายู โดยผู้ที่มีสิทธิครอบครอง พื้นที่ก็ดำรงอยู่ในฐานะ “ผู้ที่มีความเจริญเหนือกว่า” พร้อมทั้งมี การกำหนดพื้นที่/พื้นที่เฉพาะของแต่ละชนเผ่าที่เข้าไปอยู่อาศัย ส่วน “ผู้ที่มีความเจริญน้อยกว่า” ก็ถูกขับไล่หรือต้องถอยร่นออกจากพื้นที่

2. ยุคอาณานิคม ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นช่วง ที่ดินแดนแหลมมลายูได้รับอิทธิพลจากการเข้ามาของการไล่ล่า อาณานิคมของชาติตะวันตก จนทำให้พื้นที่แปรเปลี่ยน โดยเริ่มมี การปักปันเขตแดนของรัฐบาลที่มาพร้อมกับการสถาปนาอำนาจ ของเหล่าบรรดาเจ้าอาณานิคมในขณะนั้น และส่งผลให้กลุ่มคน สยามต้องมีการปรับตัวและต่อสู้ต่อรอง พร้อมทั้งสร้างเขตแดน ของกลุ่มตนเองขึ้นมา เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการ

ปกครองของเจ้าอาณานิคม

3. ยุคสมัยใหม่หรือยุคโลกาภิวัตน์ ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา เป็นยุคที่เริ่มปรากฏให้เห็นถึงความพยายามสร้างเขตแดนของกลุ่มคนสยาม พร้อมกับการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มให้เกิดความโดดเด่นและแสดงตนในฐานะผู้ที่เคยดำรงหรืออาศัยอยู่ในดินแดนแหลมมลายูมาอย่างต่อเนื่อง การสร้างอัตลักษณ์มีการผสมผสานวัฒนธรรมต่าง ๆ จากประเทศไทย เช่น ภาษาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี สถาปัตยกรรม การละเล่นพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ จนทำให้อัตลักษณ์ดั้งเดิมที่มีการผสมผสานวัฒนธรรมดังกล่าว หลอมรวมกลายเป็นอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่เกิดขึ้นมาภายในกลุ่มคนสยามมาอย่างต่อเนื่อง แม้จะดำรงอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลมาเลเซียก็ตาม จนกระทั่งปรากฏการณ์ของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยนำไปสู่สิ่งที่ผู้เขียนเรียกว่า สภาวะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง” ของกลุ่มคนสยามที่มีการดำเนินวิถีชีวิตไปมาระหว่างรัฐ 2 รัฐ

การกำหนดพื้นที่/พื้นที่เฉพาะบนแหลมมลายู

ความสนใจในประเด็นที่ว่าด้วยเรื่อง สภาวะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง” จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เขียนจะต้องพินิจพิเคราะห์ไม่เพียงแต่กลุ่มคนสยามที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียเพียงเท่านั้น แต่สิ่งที่จะต้องอธิบายควบคู่ไปพร้อมกันนั้นก็คือ “เขตแดน” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มคนสยาม

ในมุมมองของผู้เขียนเห็นว่า “เขตแดน” อาจยังไม่ได้ถูกระบุหรือนิยามความหมายอย่างชัดเจนมากนัก โดยเฉพาะในพื้นที่ของแหลมมลายูที่มีชนเผ่ากลุ่มต่าง ๆ ได้เร่ร่อนและอพยพเข้าไป

ตั้งถิ่นฐาน ยุคก่อนประวัติศาสตร์ คำว่า “เซตแดน” หมายความว่า “พื้นที่หรือพื้นที่เฉพาะ” ซึ่งมีความสัมพันธ์กับชนเผ่ากลุ่มต่างๆ ที่อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในดินแดนแหลมมลายู อันเป็นดินแดนที่เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่อช่วงชิงพื้นที่ และการกำหนดหรือสร้างพื้นที่เฉพาะของชนเผ่าตนเองขึ้นมา โดยพื้นที่ในลักษณะนี้อาจเรียกได้ว่าเป็น “พื้นที่ของการเมือง” (The Space of Politics) และเป็น “การเมืองของพื้นที่” (The Politics of Space) ที่สังคมแต่ละแบบและแต่ละยุคสมัยกำหนด/สร้างกรอบพื้นที่กลุ่มตนเองขึ้นมา พร้อมทั้งมีภาคปฏิบัติการ/จารีตปฏิบัติว่าด้วยพื้นที่แตกต่างกันไป (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2554, น.186) เพียงแต่การสร้างพื้นที่ของชนเผ่าต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นในยุคก่อนประวัติศาสตร์ก็เท่านั้นเอง

หากย้อนกลับไปศึกษาเมื่อ พ.ศ.735 พื้นที่ที่เกิดขึ้นในช่วงที่แหลมมลายูยังไม่เป็นบ้านเมือง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้มาก่อน เช่น กายัคซี ซาไก เซมัง โอริงลาโวด ซึ่งเป็นชนเผ่าดั้งเดิมที่อาศัยในพื้นที่ จนกระทั่งในช่วงเวลาต่อมาพวกนิกริโต ออสโตรนีเซียน มอญขะแมร์ รวมทั้งชนเผ่าไทย ก็เป็นกลุ่มที่ได้อพยพกันเข้าไปตั้งถิ่นฐานและมีการเข้าไปจับจองพื้นที่อาศัยหรือพื้นที่ทำกินสำหรับชนเผ่าตนเองขึ้นมา จนทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมทั้ง 4 กลุ่ม ต่างก็อพยพหลบหนีไปในที่ต่าง ๆ (อรัญศักดิ์ อายวัฒน์, 2517, น.3-8) การที่ชนเผ่ากลุ่มหลังได้เข้าไปจับจองและสามารถทำให้กลุ่มชนเผ่ากลุ่มแรกอพยพออกไปจากพื้นที่ได้นั้น เสมือนเป็นการเข้าไปสลายหรือทำลายพื้นที่ (Deterritorialization) โดยชนเผ่ากลุ่มแรกออกไป และมีความพยายามกำหนดหรือสร้างพื้นที่ (Reterritorialization) ของชนเผ่ากลุ่มที่สองขึ้นมาใหม่ ในฐานะของชนเผ่าที่มีความเจริญกว่า โดยมีการหมุนเวียน

เปลี่ยนถิ่นฐานไปตามสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเข้าไปดำรงอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมกว่าการอพยพหรือเข้าไปจับจองพื้นที่ในเชิงกายภาพ จึงเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ทางสังคมหรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แสดงออกมาอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ฉะนั้นพื้นที่ที่เกิดขึ้นมาจากการจับจองหรือการเข้าไปตั้งรกรากถิ่นฐานของชนเผ่าการช่วงชิงพื้นที่ของชนเผ่าที่ดำรงเฉพาะของกลุ่มตน

การกำหนดพื้นที่หรือพื้นที่เฉพาะของชนเผ่าไทยและเผ่าอื่นๆ ที่สามารถเข้าไปตั้งหลักแหล่งแทนที่เจ้าของถิ่นเดิมนั้น ไม่เพียงแต่ปรากฏชัดในเชิงกายภาพเท่านั้น แต่ถูกทำให้เกิดความพัวพันหลังจากที่มีกลุ่มชนเผ่าอื่น ๆ อพยพเข้ามาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงศตวรรษที่ 7 เป็นต้นมา พบว่ามีการเข้ามาค้าขายของชาวจีน ชาวอินเดียพร้อมทั้งมีการนำศิลปวิทยาการ ภาษา สันสกฤต และศาสนาพราหมณ์ หรือแม้แต่ชาวอาหรับที่นำเอาศาสนาและวัฒนธรรมอิสลามเข้ามาด้วยนั้น ส่งผลทำให้พื้นที่ดังกล่าวได้เกิดการผสมผสานและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมร่วมกันกับชนเผ่า ซึ่งการผสมผสานหรือการแลกเปลี่ยนทำให้พื้นที่บริเวณดังกล่าวไม่ได้ถูกกำหนดชัดเจนอย่างตายตัวว่าแต่ละพื้นที่จะต้องเป็นพื้นที่ครอบครองเฉพาะชนเผ่าตนเองเพียงเท่านั้น แต่เมื่อบริบทเปลี่ยนแปลงไปก็ส่งผลให้พื้นที่ในเชิงกายภาพถูกลดความสำคัญและกลายเป็นพื้นที่เปิดที่สามารถเชื่อมร้อยชนเผ่าต่าง ๆ สามารถเปิดรับและผสมผสานวัฒนธรรมต่าง ๆ ของแต่ละชนเผ่าที่เข้ามาปฏิสังสรรค์ระหว่างกันมากขึ้น

ดังนั้น การอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานของชนเผ่าต่าง ๆ ในพื้นที่แหลมมลายูในอดีตไม่สามารถมองข้ามในประเด็นว่าด้วยเรื่องพื้นที่หรือพื้นที่เฉพาะของชนเผ่าแต่ละกลุ่มที่ได้เข้าไปสลาย

หรือทำลายพื้นที่ (Deterritorialization) และมีการสร้างพื้นที่ (Reterritorialization) ใหม่ ๆ ขึ้นมาในพื้นที่ทางกายภาพเพียงเท่านั้น แต่พื้นที่ยังอยู่ในรูปแบบที่เรียกว่า “Social Space” ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผูกโยงมิติของผู้คนในสังคมให้เข้ามาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จึงทำให้พื้นที่เป็นเรื่องของการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

เบตาแดน: การสลายเบตาแดน (เดิม) เพื่อลากเส้นเบตาแดน (ใหม่) ภายใต้อำนาจแห่งรัฐชาติ

เขตแดน (Boundary) หมายถึง เส้นที่แบ่งกันอาณาเขต (จักรกริช สังขมณี, 2551, น.245) ประกอบไปด้วยสัญลักษณ์และมิติต่าง ๆ ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับชายแดน (Border) ที่ปรากฏอยู่ในแผนที่ ขณะเดียวกันสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ภายใต้เขตแดนก็ไม่สามารถปรากฏให้เห็นได้จากแผนที่หรือแผนที่โลกที่ถูกวาดหรือถูกสร้างขึ้นได้ เนื่องจากเขตแดนมีความเกี่ยวข้องกับการก่อรูปต่าง ๆ ของสังคม เช่น การปะทะหรือความขัดแย้งของผู้คนจนทำให้ผู้คนในเขตแดนมีการต่อสู้หรือดิ้นรนในการปฏิบัติการทางสังคม ซึ่งเขตแดนจึงเป็นสิ่งที่ผู้คนสร้างขึ้นมา เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการแสดงออกหรือปฏิบัติการต่าง ๆ ในสังคมที่อาศัย (Joel S. Migdal, 2004, pp.5-6) เขตแดนจึงไม่สามารถอธิบายในมิติเชิงกายภาพเท่านั้น แต่เส้นแบ่งที่แยกบางสิ่งออกจากกัน มักเกิดควบคู่ไปกับการแยกที่หมายถึง การรวมเขตทำหน้าที่เป็นเหมือนภาชนะบรรจุรวมสิ่งที่อยู่ในขอบวง ซึ่งเกิดขึ้นจากการแบ่งเขตเข้าไว้เป็นพวกเดียวกัน (ศุภมิตร บิติพัฒน์, 2553, น.3) ดังกรณีการเข้าไปของเจ้าอาณานิคมทั้งหลายที่พยายามเข้าไปกำหนด/แบ่ง/สลายเขตแดนในพื้นที่แหลมมลายู เนื่องจากในยุคก่อนประวัติ-

ศาสตร์ เส้นแบ่งเขตแดนไม่เคยมีเขตกันมาก่อน จนกระทั่งเมื่อพื้นที่ดังกล่าวถูกบุกรุกโดยเจ้าอาณานิคม เพื่อที่จะหลอมรวมชนเผ่าต่าง ๆ ในพื้นที่ให้อยู่ภายใต้การปกครองภายในกรอบคิดของรัฐบาล จึงส่งผลให้การสลายและลากเส้นแบ่งเขตแดนเริ่มค่อย ๆ ปรากฏขึ้นมา

“เขตแดน” ได้เข้ามาแทนที่ “พื้นที่/พื้นที่เฉพาะ” ในช่วงที่แหลมมลายูได้ถูกรุกรานหรือการเข้ามาล่าอาณานิคมโดยชาติตะวันตก พื้นที่ดังกล่าวได้ถูกอธิบายจากนักมานุษยวิทยาชื่อ Louis Golomb ได้เข้าไปศึกษาในพื้นที่พบว่า แต่เดิมพื้นที่ในแถบแหลมมลายูเคยอยู่ภายใต้ลัทธิชาตินิยมมลายูก่อนที่สยามและอังกฤษจะเข้าไปล่าอาณานิคม และรวมให้รัฐกลั่นตันและรัฐเคดะห้อยู่ภายใต้การปกครอง (Roger Kershaw, 1980, p.146) จนกระทั่งสยามเข้าไปเป็นผู้ทำหน้าที่สลายหรือทำลายพื้นที่ (De-territorialization) ของชนเผ่าต่าง ๆ ในแหลมมลายู พร้อมทั้งกำหนดหรือสร้างพื้นที่ (Reterritorialization) ในฐานะเจ้าอาณานิคมอีกครั้ง ถึงแม้ในช่วงที่อาณาจักรสยามเข้าไปครอบครองดินแดนตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์นั้น ขณะที่แนวคิดด้วยเรื่อง “เขตแดน” ไม่ได้ปรากฏชัดเจน แต่พยายามขยายอิทธิพลเข้าไปควบคุมในช่วงเวลาต่าง ๆ ของประวัติศาสตร์สมัยจารีต จึงส่งผลให้การขีดเส้นพรมแดนทางภูมิศาสตร์จึงมีความไม่ลงรอยอยู่หลายประการ จนกระทั่งในราวคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมาลัทธิอาณานิคมขยายอำนาจมาสู่แหลมมลายู (อรอนงค์ ทิพย์พิมล และคณะ, 2554, น.9-11) และส่งผลให้เกิดการสูญเสียดินแดนทางรัฐทางตอนเหนือของแหลมมลายูให้แก่ประเทศอังกฤษ

การเข้ามาล่าอาณานิคมหรือแสวงหาอำนาจของประเทศ

มหาอำนาจได้นำไปสู่การขีดเส้นแบ่งอาณาเขตและเขตแดน ภายใต้กรอบคิดของรัฐชาติสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นจากมุมมองของชาติตะวันตก โดยมองว่ารูปแบบการปกครองที่ผ่านมา (การปกครองของรัฐแบบจารีต ไม่มีการขีดเส้นแบ่งเขตแดนอย่างชัดเจน) ไม่เป็นเหตุเป็นผลและอาจส่งผลให้เกิดความยุ่งยากได้ระยะยาว ฉะนั้นชาวตะวันตกจึงคิดว่าอาณาเขตและเขตแดนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน

การกำหนดอาณาเขตและเขตแดนตามแนวคิดตะวันตก ภายใต้กรอบคิดที่มีรัฐชาติเป็นศูนย์กลาง ไม่ได้เข้ามาเพื่อสลายหรือทำลายพื้นที่ที่อาณาจักรสยามปกครองเท่านั้น แต่เป็นการเข้ามาในลักษณะที่ผู้เขียนเรียกว่า เป็นการสลายแนวคิดการปกครองของอาณาจักรสยามที่มีการปกครองแบบจารีตดั้งเดิม และปรับรูปแบบการปกครองในทุก ๆ ส่วนให้เป็นไปตามมาตรฐาน (พิเชฐ สายพันธ์, 2547, น.128) หรือความต้องการของเจ้าอาณานิคมจึงได้มีการแบ่งหรือขีดเส้นเขตแดน (Reterritorialization) ทับซ้อนเขตแดนอาณาจักรสยาม เพื่อให้มีเขตแดนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งในแต่ละยุคสมัยบริเวณแหลมมลายูเป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการสลายเส้นเขตแดน (เก่า) แล้วลากเส้นเขตแดน (ใหม่) หรือการลากเส้นเขตแดน (ทับซ้อน) รวมทั้งมีการทำสนธิสัญญาระหว่างสยามกับอังกฤษ ขึ้นมา เพื่อกำหนดเส้นเขตแดนระหว่างรัฐขึ้น พร้อมทั้งสำรวจและปักปันเขตแดนอาณานิคมมลายูของอังกฤษ จนกลายเป็นเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ในปี พ.ศ. 2500 มาเลเซียได้รับเอกราชการปักปันเขตแดนระหว่างไทยและมาเลเซีย (International Boundary) เริ่มมีการกำหนดเขตแดนอย่างเป็นทางการอีกครั้งผ่านการกำหนดบนแผนที่ ลายลักษณ์

อักษร หรือการสร้างเสาหลัก ฯลฯ จวบจนปัจจุบัน

ดังนั้น การสลายเขตแดนหรือการลากเส้นเขตแดนของกลุ่มชนผู้มีอำนาจเหนือกว่าและดำรงอยู่ภายใต้แนวคิดรัฐชาติสมัยใหม่ โดยมีอำนาจรัฐเหนือดินแดนมีอาณาเขตและเขตแดนที่ชัดเจน โดยใช้เขตแดนธรรมชาติกำหนดเป็นเขตแดนของอำนาจรัฐนั้น ส่งผลให้เกิดสภาวะที่เรียกว่า “การเลื่อนไหลหรือความไม่คงที่ของเขตแดน” หรืออาจกล่าวได้ว่าไม่มีเขตแดนใดสามารถดำรงอยู่ได้ตลอดไปโดยไม่เปลี่ยนแปลงหรือไม่ ขณะเดียวกันการกำหนดเขตแดนถูกท้าทาย และจัดกลุ่มทางสังคมภายใต้ระเบียบชุดใหม่ ดังนั้นเมื่อเขตแดนถูกทำให้สลายหรือเขตแดนไม่มีความชัดเจน ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ดำรงอยู่และถูกทอดทิ้ง/บรรจอยู่ภายใต้เขตแดนของชาติ (Nation State Boundaries) นั้น

การสร้าง "เขตแดนของกลุ่มคนสยาม" ช้อนกับ "เขตแดนของรัฐบาล"

การที่อาณาจักรสยามได้สูญเสียดินแดนบางส่วนของแหลมมลายูให้แก่ประเทศอังกฤษ ส่งผลให้เขตแดนภายใต้กรอบคิดของรัฐชาติได้ถูกสร้างขึ้นมาอย่างชัดเจน เมื่ออังกฤษพยายามเปลี่ยนนโยบายในการบริหารจัดการดินแดนเป็น “สหภาพมลายู” และได้ประกาศดินเอกราชให้แก่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในดินแดนดังกล่าวให้เป็นประเทศมาเลเซียในปี พ.ศ.2500 (นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, 2554, น.67-71)

การได้รับเอกราชของประเทศมาเลเซียจากประเทศอังกฤษ ไม่เพียงแต่ทำให้ประเทศมาเลเซียได้รับอธิปไตยในการปกครองประเทศหรือปกครองผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ทว่าการปกครองได้มาพร้อมกับการจัดตั้งพรรคการเมือง การร่าง

รัฐธรรมนูญที่ให้ความสำคัญแก่กลุ่มชาวมลายูในฐานะภูมิบุตร² เป็นหลัก จนก่อให้เกิดช่องว่างในการมอบสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่กลุ่มคนที่อาศัยในประเทศซึ่งมีหลากหลายเชื้อชาติและชาติพันธุ์ และนำไปสู่เหตุการณ์การก่อจลาจลทางเชื้อชาติในปี ค.ศ. 1969 โดยเป็นเหตุการณ์ที่ถูกสั่งสมและคั่งค้างในปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติที่ดำเนินมาตลอดระยะเวลากว่าทศวรรษนับตั้งแต่มาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษ (ศุภการ สิริไพศาล และ อติศร ศักดิ์สูง, 2554, น.47-60)

ปัญหาการก่อการจลาจลทางเชื้อชาติไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการลากเส้นเขตแดนใหม่ (Reterritorialization) โดยการนำหลักการเมือง การปกครอง หรือหลักกฎหมาย (รัฐธรรมนูญ) มาเป็นกรอบในการสร้างเขตแดนภายใต้รัฐชาติมาเลเซีย และเน้นแนวคิดทางการเมืองแบบศาสนานิยม หรือภายใต้กระแสอิสลามานุวัตร (Islamization) ซึ่งเป็นการจัดระเบียบการปกครองภายในประเทศและจัดแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ละกลุ่มให้เป็นไปตามความต้องการของรัฐชาติมาเลเซีย ขณะเดียวกันการสร้างเขตแดนของรัฐชาติไม่ได้เกิดขึ้นและส่งผลต่อกลุ่มคนในประเทศมาเลเซียเพียงเท่านั้น แต่หลังจากที่อาณานิคมสยามได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นประเทศไทยส่งผลให้การสร้างเขตแดนในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้นำพาประเทศไทยมีการปักปันเขตแดนไว้อย่างชัดเจนร่วมกับประเทศมาเลเซียหรือเป็นการสร้างเขตแดนร่วมกันระหว่างรัฐไทยและมาเลเซีย เพื่อใช้ในการอ้างสิทธิดินแดน

² ภูมิบุตร หมายถึง ชื่อเรียกในภาษามลายู แปลว่า ลูกของแผ่นดิน ใช้เรียกชาวมลายูเชื้อสายมลายูหรือเชื้อสายอื่น ๆ ที่เป็นมุสลิมและมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในอาณาเขตของประเทศมาเลเซียปัจจุบัน

โดยมีผลบังคับใช้เรื่อยมาจวบจนปัจจุบัน (อรอนงค์ ทิพย์พิมล และคณะ, 2554, น.25)

การสร้างเขตแดนระหว่างรัฐไทยและรัฐมาเลเซียมาอย่างต่อเนื่องเป็นความพยายามสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคนภายในประเทศตนเองและความชัดเจนในการใช้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนรัฐ ส่งผลต่อการถูกเบียดขับชีวิตของผู้คนกลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลายเชื้อชาติ ทำให้ตกอยู่ในภาวะแห่งการจำยอมในกล่งที่มีรัฐชาติเป็นผู้ควบคุมหรือปกครอง ขณะเดียวกันภายใต้การปกครองและการสร้างเขตแดนของรัฐชาติ มีอาจสลายความเป็นกลุ่มเชื้อชาติและชาติพันธุ์ในพื้นที่ไปได้หรือสร้างความเป็นหนึ่งเดียวตามที่ต้องการ เนื่องจากกลุ่มเชื้อชาติแต่ละกลุ่มไม่ต้องการตกอยู่ในสภาวะจำยอมเสมอไป ทำให้การสร้างเขตแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ทับซ้อนเขตแดนของรัฐชาติ โดยเฉพาะการสร้างเขตแดนของกลุ่มคนสยามในเทศมาเลเซียเสมือนเป็นการสร้างดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ที่กลุ่มชาติพันธุ์สร้างขึ้นเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสร้างประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมร่วมกัน ทำให้ดินแดนดังกล่าวถูกมองว่าเป็นเนื้อแท้ของความสุนทรีย์ในดินแดน (Tatiana Zhurzhenko, 2011, p.73) การสร้างเขตแดนหรือดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ในความหมายของ Anthony Smith กลุ่มคนสยามก็มีการคัดสรรหรือมีวิธีการแยแะแยกว่าใครเป็นกลุ่มเดียวกันกับตน ในขณะที่ mental maps เป็นการรักษา/การยืนยันความเป็นกลุ่มของตนเองให้เห็นอย่างชัดเจน (Joel S. Migdal, 2004, pp.7-8) เป็นการทำให้เขตแดนของรัฐชาติมาเลเซียเกิดความไม่คงที่หรือสั่นคลอน แม้พิจารณาตามหลักการความเป็นจริงที่ว่า เขตแดนของรัฐชาติยังคงดำรงอยู่ก็ตาม แต่ภายใต้ของการคงอยู่ของเขตแดนรัฐชาติกลับถูกท้าทาย

ด้วยเขตแดนของกลุ่มคนสยามที่ถูกผลิตหรือสร้างขึ้นมาทั้งในเชิงนามธรรม (อุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ) และรูปธรรม (ประเพณี วัฒนธรรม) การสร้างเขตแดนภายในกลุ่มคนสยามมีความซับซ้อน เพื่อต้องการให้เขตแดนของกลุ่มตนเองมีความชัดเจนยิ่งขึ้น และแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม อาทิ การสร้างผ่านการแต่งกาย ภาษา ความแตกต่างของสำเนียง ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมา

การระบุและแสดงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มคนสยาม (Ethnic Identity) ผ่านมโนทัศน์การสร้าง “ความเป็นไทย” เพื่อใช้ในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีการ “แยกเขา แยกเรา” (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ, ม.ป.ป., น.109) เขตแดนทางชาติพันธุ์ที่ชนกลุ่มชาติพันธุ์กำหนดเขตแดนของกลุ่มตนเองขึ้นมา แต่ไม่ใช่ว่าการบรรจุใส่วัฒนธรรมเข้าไป โดยเขตแดนที่จะต้องให้ความสนใจก็คือเขตแดนทางสังคม (Social Boundaries) รวมทั้งการให้ความสำคัญต่ออาณาเขตไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ การธำรงรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มต้องมีการอธิบายให้เห็นได้ว่า ใครที่จะต้องเข้ามาอยู่ในกลุ่มของตนและใครที่ไม่ใช่สมาชิก/ไม่ได้อยู่ในกลุ่มของตน โดยกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้เป็นกลุ่มที่จะอาศัย/ดำเนินวิถีชีวิตภายในอาณาเขตของตนเองเพียงเท่านั้น แต่ต้องบอกได้ว่า “เขาเป็นใคร” และเขาเหล่านั้นจะเปิดรับใครเข้ามาในกลุ่มของเขาได้อย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงออก การตรวจสอบและการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องเพื่อดำเนินไปตาม “กฎเกณฑ์ของกลุ่ม” ที่สร้างขึ้นไว้ ได้รับการยอมรับให้เป็นสมาชิก เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน (Roger Kershaw, 1980, pp.145-146)

การแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มคนสยามได้ดำเนินไปเพื่อการปกป้องหรือรักษาเขตแดนทางสังคมของกลุ่มตนเอง และถูก

ทำให้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปต่อสู้หรือต่อรองกับ
รัฐชาติมาเลเซีย เพื่อป้องกันการถูกเบียดขับหรือบรรจู่อยู่ใน
กล่องหรือกรอบแนวคิดของรัฐชาติ โดยมีการหยิบยืมวัฒนธรรม
ประเพณี พุทธศาสนา ภาษาไทย และความจงรักภักดีที่มีต่อ
สถาบันพระมหากษัตริย์ของประเทศไทยมาใช้ ซึ่งสัญลักษณ์
ดังกล่าว เสมือนหนึ่งเป็นชุดความหมายที่ล้วนถูกประกอบสร้าง
ภายใต้มนทัศน์ที่เรียกว่า “ความเป็นไทย” ที่ได้รับการนิยามมา
ตั้งแต่รัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา เพื่อจรรโลงโครงสร้างการเมืองแบบ
รวมศูนย์อำนาจ (สายชล สัตยานุรักษ์, ม.ป.ป., น.1-25) และยึด
โยงอยู่กับ สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งความ
คิดและอุดมการณ์แบบชาตินิยมที่แพร่กระจายอยู่ในสื่อและ
วัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน “ความเป็นไทย” เสมือนหนึ่งอุดมการณ์
สำคัญไม่เพียงแต่จะถูกหยิบยืมมาโดยกลุ่มคนสยามในมาเลเซีย แต่
พบว่า “ความเป็นไทย” ได้ถูกนำเข้ามาจากกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่
พยายามนำเข้ามาหล่อหลอมหรือทำการผลิตซ้ำ “ความเป็นไทย”
ให้กลุ่มคนสยามในพื้นที่เชื่อมั่นหรือเกิดความศรัทธา และเมื่อคน
สยามเกิดความศรัทธาก็อาจนำไปใช้เพื่อการต่อสู้ ต่อรองหรือแย่ง
ชิงกันสร้างความหมาย การแสวงหาสิ่งที่มีเอกลักษณ์ไม่เหมือน
ใคร และรักษาความเป็นไทยแบบดั้งเดิมเอาไว้ (ประชา สุวิธานนท์,
2554, น.3) การกระทำดังกล่าวถือเป็นการสร้างความเหมือนและ
ทำลายความแตกต่าง พร้อมทำให้ความแตกต่างได้กลายเป็นสิ่งที่
มีความเป็นอื่น (Otherness) ลักษณะเช่นนี้จะทำให้ผู้จำแนกมี
ขอบเขตที่แน่นอน มีความเป็นเอกภาพ หรือมีความเป็นตัวตน
ที่ชัดเจน เกิดการแบ่งเขาแบ่งเรา โดยเฉพาะการริเริ่มนำภาษา
ไทยมาตรฐานเข้าไปในพื้นที่และทำให้พื้นที่ดังกล่าวได้รับอิทธิพล
อัตลักษณ์ของประเทศไทย รวมทั้งพิธีกรรมที่เคยปฏิบัติมาตั้งแต่

อดีตจึงเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ และพระสงฆ์จากประเทศไทยเข้าไปเผยแพร่คำสอนทางศาสนาในระดับท้องถิ่น และพระธรรมทูตจากประเทศไทยเข้ามามีส่วนในการสร้างโรงเรียน เพื่อสอนภาษาบาลีในวัด จึงส่งผลให้คนไทยในกลันตันมีความเข้มข้นใน “ความเป็นไทย” มากขึ้น โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 19 ถือเป็นช่วงแห่งการแสวงหารากเหง้าที่แท้จริง โดยเฉพาะรัฐกลันตันได้กลายเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนา พร้อมทั้งมีการสร้างศาลาริมทาง อันเป็นสัญลักษณ์ของเขตแดนเพื่อทำให้ผู้คนที่ผ่านมารับรู้ว่าเป็นได้เข้าสู่พื้นที่ของคนไทยในกลันตัน รวมทั้งมีการสร้างเส้นทางเดินให้แก่พระพุทธรูปอย่างเป็นรูปธรรม (Irving Chan Johnson, 2012, p.302)

แม้ว่า “ความเป็นไทย” ถูกสร้างขึ้นมาจากผู้นำในประเทศไทยก็ตาม แต่คนสยามในประเทศมาเลเซียต่างก็ได้รับอิทธิพลจากอุดมการณ์ที่ก้าวข้ามพรมแดน โดยมีกลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดเพื่อผลิตซ้ำอุดมการณ์ให้แก่กลุ่มคนสยามในประเทศมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง และหล่อหลอมกับสังคมในมาเลเซียได้ได้อย่างกลมกลืน โดยปราศจากความขัดแย้งภายในสังคม (Roger Kershaw, 1980, p.148)

การสร้างตัวตนหรืออัตลักษณ์ของกลุ่มคนสยามผ่านการใช้มโนทัศน์ “ความเป็นไทย” เป็นการขีดเส้นเขตแดนของกลุ่มคนสยามอย่างชัดเจน เพื่ออ้างหรือรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มเอาไว้ จนส่งผลให้นักวิชาการจากประเทศไทยและต่างประเทศเกิดความสนใจศึกษาประเด็นดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเด็นว่าด้วยการสร้างตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย (นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, 2554) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย

(อับดุลรอฮ์มาน จะปะกียาและคณะ, 2553, น.85-95) การอ้าง และพลวัตวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมลายูเชื้อสายไทย ในรัฐกลันตัน (สมพร ชุนเพชร, 2558, น.143-159) ภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐกลันตัน ไทยบุรีและปะลิส (ฉันทัส ทองช่วย, 2526) และหนึ่งศตวรรษ ลมหายใจของภาษาไทยในมาเลเซีย (พัชรีย์ จำปา, 2553, น.19-27) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การสร้างอัตลักษณ์หรือตัวตนของกลุ่มคนสยามในประเทศมาเลเซีย เสมือนมีทั้งความคงที่และการเลื่อนไหลไปมาของอัตลักษณ์ ถึงแม้มีความพยายามหยิบบีม “ความเป็นไทย” (ความเชื่อ ภาษา การแต่งกาย การสร้างบ้านเรือน การดำเนินวิถีชีวิต ฯลฯ) มาจากประเทศไทย แต่นัยของ “ความเป็นไทย” ก็เสมือนเป็นการสร้างกรอบหรือเขตแดนในกลุ่มตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือต่างก็ยังมียึดติดอยู่กับแก่นแกนที่เป็นคุณค่าหลักอย่างมั่นคง เสมือนว่าทำให้วัฒนธรรมมีลักษณะตายตัว กลายเป็นการแข่งขันทางวัฒนธรรมและหยุดนิ่ง จนเหลือเพียงแบบเดียวเท่านั้น (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555, น.98)

แต่ทั้งนี้ การอธิบายอย่างเหมารวมว่าคนสยามจะมี “ความเหมือน” หรือ “เป็นแบบเดียวกัน” ทั้งหมดก็คงเป็นไปได้ เพราะการสร้างตัวตนของคนสยามแต่ละพื้นที่หรือแม้แต่แต่ละช่วงเวลาก็อาจแตกต่างกันไป โดยเฉพาะในยุคที่โลกาภิวัตน์หรือสถานะสมัยใหม่ได้แทรกซึมเข้าไปสู่เขตแดนของกลุ่มคนสยามในประเทศมาเลเซียมากขึ้นเท่าไร ก็อาจนำไปสู่การสร้าง “ความแตกต่าง” ให้เกิดขึ้นภายใต้การสร้างตัวตนของกลุ่มคนสยามในแต่ละพื้นที่ได้เช่นเดียวกัน แม้ในทุกยุคปัจจุบัน ผู้เขียนพบว่ากลุ่มคนสยามก็ยังคงมีการหยิบบีม “ความเป็นไทย” มาใช้ใน

การดำเนินวิถีชีวิตประจำวันอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างสมบูรณ์หรือร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่สำหรับผู้เขียนมองว่าการสร้างอัตลักษณ์ “ความเป็นไทย” ไม่ได้เกิดขึ้นในกลุ่มคนสยามอย่างสมบูรณ์มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เพราะดินแดนแหลมมลายูมีการผสมผสานระหว่างเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ฯลฯ มาก่อนที่ความเป็นไทยจะถูกหลอมรวมและเข้ามามีอิทธิพลต่อคนสยามในประเทศมาเลเซีย เพียงแต่มีงานวิจัยจากนักวิชาการไทยหรือต่างประเทศยังคงฉายภาพ “นิ่ง” ให้เห็นกลุ่มคนสยาม ว่ายังคงมีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยอย่างคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลงอย่างช้าแล้วช้าเล่า

การสร้างตัวตนของกลุ่มคนสยามถูกอธิบายจากนักวิชาการบางกลุ่มว่า มีลักษณะเป็นกระบวนการไม่คงที่ตายตัว เป็นการเลื่อนไหลไปตามสถานการณ์หรืออยู่ภายใต้บริบททางประวัติศาสตร์และสังคมในแต่ละช่วงเวลาและสถานการณ์ แต่การสร้างตัวตนได้แสดงออกถึงความพยายามของผู้คนในสังคมที่จะแสวงหาพื้นที่ทางสังคมและการแสดงออกทางวัฒนธรรมของตนเอง (Social and Cultural Space) รวมถึงเป็นเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างคนสยามและผู้คนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมมาเลเซีย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่ความเป็นรัฐประชาชาติสมัยใหม่ (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546, น.121-124) ขณะที่ปรากฏการณ์ในการดำรงอยู่ของกลุ่มคนสยามมีลักษณะคงที่หรือถูกมองในมิติความเป็นหนึ่งเดียวมากจนเกินไป

สำหรับภายในกลุ่มคนสยามเองมีมุมมองต่อการดำเนินวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ฯลฯ ที่แตกต่างกันไป จนนำไปสู่การส่งผลกระทบต่อเขตแดนทางชาติพันธุ์ที่กลุ่มตนเองพยายามสร้างขึ้นมาด้วยเช่นเดียวกัน เช่น คนสยามใน

รัฐกลันตันก็จะมีการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์มากขึ้น หรือคนสยามภายในรัฐกลันตัน ซึ่งอาศัยคนละหมู่บ้านหรือชุมชนก็มีความแตกต่างกันในการดำเนินวิถีชีวิต รวมทั้งวัดไทยก็ปรับและเปลี่ยนศิลปวัตถุให้เป็นไปตามกลุ่มชาวจีน ซึ่งเป็นผู้เข้ามาจับบ่อบาทและสนับสนุนเงินทุนในการสร้างและทำนุบำรุงวัด เป็นต้น เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าด้วยยุคสภาวะสมัยใหม่ได้นำเอาทุนนิยมเข้ามาพร้อม ๆ กัน จึงส่งผลให้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์มีพลวัตรเคลื่อนไหวและผันแปรไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ (นิติ ภาวครพันธุ์, 2558, น.238) สำหรับผู้เขียนมองว่าความเป็นกลุ่มคนสยามที่มีการสร้างอัตลักษณ์ “ความเป็นไทย” ที่อยู่ภายใต้เขตแดนของคนสยาม เพื่ออ้างไว้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวนั้นกำลังอยู่ในภาวะของ “ความสั่นคลอน” และ “ความเปลี่ยนแปลง” อยู่ตลอดเวลา

ดังนั้น แม้โลกาภิวัตน์จะสามารถเข้าไปควบคุม “เขตแดน” “รัฐชาติ” “กลุ่มคนสยาม” จนสามารถทำให้สรรพสิ่งดังกล่าวไม่สามารถควบคุมหรือหลักหนีได้นั้น อาจไม่สามารถมองอย่างเหมารวมว่าโลกาภิวัตน์จะส่งผลต่อความพรัมัวให้เกิดแก่เขตแดนรัฐชาติ และกลุ่มคนสยาม จนนำไปสู่การต่อสู้หรือการช่วงชิงการสร้างเขตแดนระหว่างรัฐชาติและกลุ่มคนสยาม โดยเฉพาะกลุ่มคนสยามที่มีความพยายามอ้างรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์หรือนำเสนอความเป็นไทยและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันภายใต้เขตแดนของตนเองนั้น ในทางตรงกันข้ามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจไม่มีสิ่งจริง ๆ มาปรากฏให้เห็น หรือเป็นเพียงตัวแทนและร่องรอยของความจริงปรากฏให้เห็น ที่ได้พยายามผนวกทุกสิ่งทุกอย่างให้เข้ามาอยู่ภายใต้หลักการเดียว เพื่อทำทุกอย่างให้เหมือนกัน เสมือนหนึ่งว่าทุกคนอยู่ภายใต้กฎเดียวกัน (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2542, น.339-340)

การฉายภาพดังกล่าวอาจไม่เพียงพอต่อการนำไปอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ผู้เขียนพบ เพราะในขณะนี้การมองอย่างเหมารวมว่า กลุ่มคนสยามมีการรักษาสถิติความเป็นไทย ไม่ว่าจะรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์อันเป็นรากเหง้าดั้งเดิมหรือการได้รับแรงกระแทกจากโลกาภิวัตน์ จนทำให้อัตลักษณ์เกิดความเลื่อนไหลก็ตาม จนนำไปสู่การรวมกลุ่มกันเพื่อต่อสู้ ต่อรอง ชั่งชั่ง หรือสร้างวาทกรรมต่าง ๆ ขึ้นมาใช้ภายใต้เขตแดนของตนเอง ในขณะที่ผู้เขียนมองว่า การดำรงอยู่ของกลุ่มคนสยามภายใต้เขตแดนของตนเองนั้น ได้ดำเนินอยู่ในลักษณะที่มีทั้งการต่อสู้และการยินยอมควบคู่ไปด้วยกัน ส่วนหนึ่งเนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เราไม่สามารถมองเห็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเหมารวมได้ ถึงแม้เราจะมองว่าอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มีความเลื่อนไหลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ก็ตาม แต่ภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันอาจมีภาวะของ “ความเหมือน” ที่แฝงไปด้วย “ความแตกต่าง” ซึ่งภาวะดังกล่าวได้นำไปสู่สิ่งที่ผู้เขียนสนใจและเรียกว่า สภาวะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง”

สภาวะของชีวิตที่อยู่ "ระหว่าง" ของกลุ่มคนสยามภายใต้ "เบตงแดน"

อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ไม่เพียงแต่ส่งผลให้เขตแดนของชาติและเขตแดนของกลุ่มชาติพันธุ์สยาม เกิดความพร่ามัวหรือได้รับการสั่นคลอนเพียงเท่านั้น แต่วาทกรรมต่าง ๆ ที่ต่างฝ่ายต่างนำมาใช้ในการต่อสู้หรือช่วงชิงกลับส่งผลให้เกิดความพร่ามัวมิใช่น้อย ถึงแม้ว่าปัจจุบันเขตแดนของ 2 ฝ่ายจะยังคงดำรงอยู่ แต่ผู้เขียนมองว่า ภายใต้การดำรงอยู่ของเขตแดนอาจไม่คงทนหรือถาวรเสมอไปหรือแม้แต่อัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมา

ของกลุ่มคนสยาม ที่พยายามฉายภาพให้เห็นว่ายังคงดำรงไว้ซึ่ง “ความเป็นไทย” นั้นล้วนถูกสร้างมาโดย “กลุ่มคนสยาม” แต่เป็นเพียงการชักชวนนัยยะของการแผ่ขยายอำนาจการปกครองที่เกิดมาจากรัฐชาติไทยโดยอ้อม ในขณะที่รัฐชาติมาเลเซียเองก็พยายามต่อสู้หรือช่วงชิงให้พื้นที่ที่เคยถูกปกครองโดยอาณาจักรสยามหลอมรวมอยู่ภายใต้ “ความเป็นมาเลเซีย” โดยการเบียดขับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามและไม่ได้มีเชื้อสายมลายูนั้นออกจากกล่อ่ง/กรอบอำนาจแห่งภูมิบุตรา

แม้ช่วงเวลาจะผ่านไปก็ทศวรรษ การยึดหรือยื้อแย่งอำนาจของรัฐทั้ง 2 รัฐก็ยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยมองเห็นได้จากการปฏิบัติการการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนสยาม แม้จะพยายามรักษา “ความเป็นไทย” แต่รัฐชาติมาเลเซียยังคงมีอิทธิพลกับกลุ่มคนสยาม เช่น โรงเรียนสอนภาษาไทย พบว่า ทูบบางส่วนที่นำมาสร้างโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากรัฐชาติมาเลเซีย ในขณะที่แบบเรียนหรือสื่อการสอนที่ยังคงถูกนำมาใช้จากประเทศไทย ประเด็นเหล่านี้เห็นได้ชัดเจนว่า รัฐชาติมาเลเซียยังคงมีอำนาจเหนือกลุ่มคนสยาม แม้กลุ่มคนสยามพยายามสร้างเขตแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง โดยการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยมาต่อสู้หรือต่อรองก็ตาม แต่กลุ่มคนสยามก็มีอาจปฏิเสธแนวคิดรัฐชาติไปได้ เพราะแนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อกลุ่มไม่ว่าจะเป็นแนวคิดรัฐชาติที่ตนอาศัย (ประเทศมาเลเซีย) หรือแนวคิดรัฐชาติที่กลุ่มคนเข้าไปเกี่ยวข้อง (ประเทศไทย)

กลไกต่าง ๆ ที่รัฐชาติไทยและรัฐชาติมาเลเซียพยายามเข้าไปในกลุ่มคนสยามนั้นยังทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าเขตแดนของกลุ่มคนสยามกลับไม่เคยตกอยู่ในสภาวะของความคงที่หรือไม่เคยแปรเปลี่ยน แต่กลายเป็นเขตแดนที่มีเลื่อนไหลไปมาและราย

ล้อมไปด้วยความสัมพันธ์เชิงอำนาจของแต่ละฝ่าย หรือแม้แต่
อัตลักษณ์ของความเป็นไทยที่ถูกสร้างขึ้นมาจากกลุ่มคนสยาม
นั้น มีความพรำมวหรือไม่ชัดเจน และนำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า สภาวะ
ของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง”

สภาวะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง” หมายถึง สภาวะการ
ดำรงอยู่ของกลุ่มคนสยามที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐชาติ
มาเลเซีย หรือเป็นพลเมืองของประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน แต่ใน
ฐานะที่คนกลุ่มนี้ยังคงโหยหาและตระหนักถึงการเป็นกลุ่มคนที่
เคยอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรสยามมาก่อน แม้ปัจจุบัน
จะแปรเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทยแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงพยายาม
สร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของกลุ่มตนภายใต้การปกครองของ
รัฐชาติมาเลเซีย และกระบวนการของการสร้างอัตลักษณ์ความ
เป็นไทย พบว่า มีการผสมผสานวัฒนธรรมต่าง ๆ จากประเทศไทย
ทำให้ผู้เขียนมองว่าคนกลุ่มนี้ดำเนินวิถีชีวิตหรืออยู่ระหว่างรัฐ 2
รัฐ และพยายามสร้างพื้นที่หรือเขตแดนของตนเองขึ้นมา เพื่อให้
กลุ่มตนเองสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางสังคมพหุลักษณะ ดังการ
ศึกษาของ Gupta และ Ferguson (อ้างใน จักรกริช สังขมณี,
2551, น.240) มองพื้นที่ที่พรหมแดนว่าเป็น “Interstitial Zone” ซึ่ง
คำว่า “Interstitial” หรือ “Interstice” นั้น หมายถึงพื้นที่เล็กแคบ
ระหว่างองคาพยพหรือส่วนสำคัญสองส่วนใด ๆ และมักใช้ใน
การพูดถึงช่องว่างที่แทบมองไม่เห็นระหว่างเซลล์และเนื้อเยื่อ
ของสิ่งมีชีวิต บ่งชี้ให้เห็นถึงนัยของกระบวนการไหลซึมของ
ของเหลวระหว่างสองส่วน ซึ่ง “Interstitial Zone” ไม่เพียงแต่เป็น
ส่วนหล่อเลี้ยงให้องคาพยพหนึ่งใดดำเนินต่อไปได้เท่านั้น หากแต่
เราจะเห็นความมีชีวิตและระบบในพื้นที่ช่องว่างเหล่านั้นในตัวมัน
เองด้วยเช่นกัน และท้ายที่สุดเขตแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ก็อาจ

กลายเป็นเส้นแบ่งไม่เด็ดขาด มิใช่เส้นหนาทึบ แต่เป็นเส้นประ ทำให้ลักษณะและขนาดของกลุ่มมีพลวัตในการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ (วีระ สมบูรณ์, 2553, น.28)

ช่วงสภาวะสมัยใหม่ส่งผลให้เขตแดนของกลุ่มคนสยาม มีการไหลเวียนและผ่านไปผ่านมาของอำนาจระหว่างรัฐชาติไทย และรัฐชาติมาเลเซีย แต่การไหลเวียนหรือการพยายามทะลุวงผ่านเส้นเขตแดนของกลุ่มคนสยามนั้น ผู้เขียนพบว่าไม่สามารถ ทะลุหรือผ่านเข้าไปได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากการดำเนินวิถีชีวิต ในบางช่วงเวลาที่กลุ่มคนสยามมีการปฏิสัมพันธ์กับรัฐชาติมาเลเซีย หรือกลุ่มคนมลายู ในภาวะการยินยอมหรือยอมรับอำนาจ แต่ใน ขณะเดียวกันก็ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับอำนาจ รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ กับรัฐชาติไทยหรือกลุ่มคนไทยก็เป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกัน สิ่ง เหล่านี้จึงเห็นได้ว่าการแสดงออกของกลุ่มคนสยามย่อมขึ้นอยู่กับ ผลประโยชน์ที่ตัวเองจะได้รับทั้ง 2 ทาง เนื่องจากการจะเลือก อยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขึ้นอยู่กับผลประโยชน์และสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป อัตลักษณ์จึงเป็นการแสดงว่าเขาเป็นพวกใด การแสดงว่าเป็นพวกใดก็หมายความว่าความสัมพันธ์ที่เป็นเรา กับเขาเกิดขึ้น ประเด็นจึงอยู่ที่ว่าสถานการณ์ อะไรที่กลุ่มชน จะแสดงตัวกับชุมชนทางการเมืองอะไร? และแสดงตัวอย่างไร? (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2542, น.348) อาจกล่าวได้ว่าการ ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนสยามกับ “กลุ่มอื่น” ย่อมมีแปรเปลี่ยน หรือถูกใช้ไปตามสถานการณ์ และถูก “เลือก” เพื่อ “ใช้” ตามโอกาส หรือเงื่อนไขอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มตนเอง ทั้งนี้เพื่อไม่ ต้องการนำไปเป็นปัญหาหรือความขัดแย้งระหว่างกลุ่มตามมา อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มคนสยามเรียนรู้ที่จะปรับตัว เพื่อให้กลุ่ม ชาติพันธุ์ตนเองดำรงอยู่ได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง

ของโลกาภิวัตน์

สรุป

สภาวะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง” ของกลุ่มคนสยามภายใต้ “เขตแดน” เป็นการอธิบายให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของคนสยามในดินแดนแหลมมลายูที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ จนกระทั่งเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคสมัยใหม่ โดยในแต่ละยุคพบว่า มีเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนสยามในดินแดนแหลมมลายูอย่างน่าสนใจ ดังนี้ ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยในช่วงนี้จะกล่าวถึงการอพยพเข้ามาของชนเผ่าต่าง ๆ โดยเฉพาะชนเผ่าไทย เป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่อพยพเข้ามา เพื่อตั้งรกรากหรือที่อยู่อาศัย แต่สิ่งที่น่าสนใจในยุคนี้คือ หากชนเผ่าใดดำรงอยู่ในฐานะของ “ผู้ที่มีความเจริญกว่าหรือเหนือกว่า” ก็สามารถครอบครองพื้นที่และกำหนดเป็นพื้นที่เฉพาะของกลุ่มตน ต่อมาในราวคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นช่วงที่เจ้าอาณานิคมได้เข้ามามีอิทธิพลในดินแดนแหลมมลายู โดยเฉพาะอังกฤษ ส่งผลให้ดินแดนแหลมมลายูบางส่วนที่มีชนเผ่าไทยหรือคนสยามดำเนินวิถีชีวิตอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าอาณานิคม นับสำคัญในการเข้ามาของอังกฤษเสมือนเป็นการเข้ามา เพื่อลากเส้นเขตแดนในฐานะเจ้าอาณานิคมที่มีอำนาจเหนือชนกลุ่มต่าง ๆ และส่งผลให้การสร้างเขตแดนของราชอาณาจักรเริ่มปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น หลังจากที่ยังอังกฤษได้มอบเอกราชให้แก่ประเทศมาเลเซีย ในขณะที่เดียวกันการดำเนินวิถีชีวิตของกลุ่มคนสยามก็เสมือนถูกเบียดขับให้กลายเป็นชนกลุ่มน้อย โดยไม่ได้ถูกระบุให้อยู่ในกลุ่มภูมิบุตรตามรัฐธรรมนูญ จึงนำมาซึ่งการพยายามสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มตน เพื่อแสดงสิทธิและความโดดเด่นท่ามกลางสังคมพหุลักษณะ จนกระทั่งในราวคริสต์ศตวรรษ

ที่ 19 เป็นต้นมา ถือเป็นยุคโลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดน ส่งผลให้ระบบเงินตรา ผู้คน ทุน อุดมการณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ เกิดการเคลื่อนย้ายหรือก้าวข้ามพรมแดน ส่งผลให้กลุ่มคนสยามมีการปรับและเปลี่ยนการดำเนินวิถีชีวิต และเกิดการผสมผสานวัฒนธรรมต่าง ๆ จากประเทศไทย โดยเฉพาะการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย เป็นสิ่งสำคัญที่จะแสดงให้กลุ่มชนต่าง ๆ ได้เห็นถึงอัตลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นของกลุ่ม แม้จะดำรงอยู่ภายใต้สังคมพหุลักษณะหรือการปกครองของราชอาณาจักรสยาม

นัยสำคัญของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย แสดงให้เห็นถึงสภาวะการดำรงอยู่ของกลุ่มคนสยามและได้ปรากฏชัดเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน แม้คนกลุ่มนี้จะอาศัยอยู่ในฐานะพลเมืองและปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือนโยบายต่าง ๆ ที่ถูกวางไว้โดยราชอาณาจักรสยาม แต่ก็พยายามที่จะสร้างพื้นที่หรือเขตแดนของกลุ่ม โดยการผสมผสานวัฒนธรรมต่าง ๆ หรือแม้แต่การจัดตั้งสมาคมคนสยามและพยายามสร้างเครือข่ายกับผู้คนในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง แต่มีอาจกล่าวได้ว่าการดำรงอยู่ของกลุ่มคนสยามจะต้องถูกจำกัดอยู่ภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรสยามเสมอไป แต่การพยายามแสวงหาวิธีการหรือแนวทางในการต่อสู้ ต่อรอง เพื่อให้กลุ่มดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งและไม่ยอมให้ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของตนถูกครอบงำหรือถูกกลืนไปพร้อมกับแนวคิดการปกครองของราชอาณาจักรสยาม โดยเฉพาะความพยายามในการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การศึกษาต่อไป

ดังนั้น สภาวะของชีวิตที่อยู่ “ระหว่าง” ของกลุ่มคนสยามถือเป็นสภาวะที่เกิดขึ้นและปรากฏให้เห็นชัดเจนในยุคปัจจุบัน ที่พยายามหาหนทางหรือแนวทางในการทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ของ

ตนดำรงอยู่ในสังคมพหุลักษณะได้อย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะการ
ผสมผสานวัฒนธรรมต่าง ๆ จากประเทศไทย จึงทำให้คนกลุ่มนี้
เสมือนดำเนินชีวิตอยู่ระหว่างรัฐ 2 รัฐหรือประเทศนั่นเอง

บรรณานุกรม

- จักรกริช สังขมณี. (2551). พรหมแดนศึกษาและมานุษยวิทยาชายแดน: การเปิดพื้นที่ สร้างเขตแดน และการข้ามพรหมแดนของ ความรู้. **วารสารสังคมศาสตร์**, 20 (2), 209 - 266.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (ม.ป.ป.). **การจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์: ปัญหา และข้อเสนอแนะ**. ในศตวรรษ สถิตเพียรศิริ (บรรณาธิการ), **รัฐชาติและชาติพันธุ์**, (น.91-156). เชียงใหม่: สำนักส่งเสริม และสนับสนุนวิชาการ 10 จังหวัดเชียงใหม่.
- ฉันทส ทองช่วย. (2526). **ภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐลันตัน ไทยบุรี และปะลิส**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2554). **วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และความเป็นอื่น** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: วิภาษา.
- จิรัฐมิ เสนาคำ. (2546). **แนวคิดคนพลัดถิ่นกับการศึกษาชาติพันธุ์ ใน เอกสารประกอบการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 2**, (น.1-32). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- จิรัฐมิ เสนาคำ. (2550). **โลกาภิวัตน์กับตรรกะใหม่ของความรุนแรง. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์**, 1 (1), 135 - 178.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2542). **“ท้อง” ไปในแดนโพสต์โมเดิร์น: ความเหมือน/อัตลักษณ์และความแตกต่างในการเมือง**. [เอกสารอัดสำเนา]. เชียงใหม่: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธำรงค์ดี อายุวัฒน์. (2517). **ไทยในมาเลเซีย**. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2554). **ตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอน**

เหนือของประเทศมาเลเซีย. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

นิติ ภาวรัตน์. (2558). **ชนกษัตริย์และชาติพันธุ์.** กรุงเทพมหานคร:
สยามปริทัศน์.

ประชา สุวิธานนท์. (2554). **อัตลักษณ์ไทย: จากไทยสู่ไทย ๆ.** กรุงเทพฯ
มหานคร: ฟาเดียวกัน.

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2546). **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็น
ชายขอบ.** กรุงเทพมหานคร: แปลน พรินต์ติ้ง จำกัด.

พัชรีย์ จำปา. (2553). **หนึ่งศตวรรษ ลมหายใจของภาษาไทยในมาเลเซีย.
วารสารรัฐสมิแล, 31 (1), 19-27.**

พิเชฐ สายพันธุ์. (2547). **การแปลงผ่านอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในภาค
ตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม. ในวิภาส ปรัชญาภรณ์
(บรรณาธิการ), ความเป็นไทย/ความเป็นไท. (น.95-136).
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.**

วีระ สมบูรณ์. (2553). **รัฐชาติ ชาติพันธุ์ ข้อสังเกตบางประการว่าด้วย
ความเป็นชาติ ความเป็นรัฐและปัญหาชาติพันธุ์.** กรุงเทพฯ
มหานคร: ภาพพิมพ์.

ศุภการ สิริไพศาล และอดิสร คักดีสูง. (2554). **ภูมิบุตร: ประวัติศาสตร์
ความขัดแย้งและกระบวนการพัฒนาประเทศของมาเลเซีย.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).**

ศุภมิตร ปิติพัฒน์. (2553). **เขตแดน/พรมแดน/ชายแดน.** [จุลสารความ
มั่นคงศึกษา ฉบับที่ 77]. กรุงเทพมหานคร: สแควร์ ปริ้นซ์ 93
จำกัด.

สายชล สัตยานุรักษ์. (ม.ป.ป.). **การสร้าง “ความเป็นไทย” กระแสหลัก
และ “ความจริง” ที่ “ความเป็นไทย” สร้าง. [เอกสารอัด
สำเนา]. เชียงใหม่: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

สมพร ชุนเพชร. (2558). **การอ้างและพลวัตวัฒนธรรมพุทธศาสนาของ
ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย.**

- วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, 10 (1), 143-159.
- อภิญา เพื่องฟูสกุล. (2546). **อัตลักษณ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อัปศุรธอธมาน จะปะกียา, ดลวานะ ตาเยะ, จารุวัจน์ สองเมือง และ มาหามะรอสลี แมยู. (2553). การอนุรักษ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย กรณีศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมของคนสยามในเขตตูมปัต รัฐกลันตัน. **วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย**, 5 (8), 85-95.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2555). **จินตนาการทางมานุษยวิทยา แล้วย้อนมองสังคมไทย**. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรอนงค์ ทิพย์พิมล, ธนศักดิ์ สายจำปา, ดุลยภาค ปรีชารัชช, สุกลักษณ์ กาญจนขุนดี และอัศรพงษ์ คำคุณ. (2554). **เขตแดนสยาม ประเทศไทย-มาเลเซีย-พม่า-ลาว-กัมพูชา**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- Irving Chan Johnson. (2012). **The Buddha on Mecca's verandah : Encounters, mobilities, and histories along the Malaysian-Thai border**. Thailand: O.S. Printing House.
- Joel S. Migdal. (2004). **Boundaries and Belonging**. The United States of America: The press syndicate of the University of Cambridge.
- Roger Kershaw. (1980). Frontiers within Frontiers: The persistence of Thai ethnicity in Kelantan, Malaysia. **Journal of the Siam Society**, 68, 145-158.
- Tatiana Tatiana Zhurzhenko. (2011). Borders and Memory. In **The Ashgate Research Companion to Border Studies Book**, (pp.63-84). USA: The MPG Books Group. UK.